

KLIK

KINDEROPVANG

Pedagogisch werkplan

Kindcentrum de Driehoek

Juni 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.0 Algemene inleiding pedagogisch werkplan

- 1 Een Klik met uw kind!
- 2 Pedagogisch kader en beleid

2.0 Locatiegerichte, praktische informatie

- 1 Specifiek aanbod
- 2 Samenwerking
- 3 De praktische uitvoering
- 4 De groepen
- 5 Spelen in units
- 6 Medewerker-kind ratio en achterwacht
- 7 Opleiding en scholing medewerkers en stagiaires
- 8 Samenwerken en communiceren met de ouders!
- 9 Informatieverstrekking
- 10 Oudercommissies

3.0 Doorvertaling pedagogische visie

3.1 Een veilige leefomgeving vinden

- 1 De kennismaking met de groep
- 2 Wennen en veilig voelen in de groep
- 3 Inrichting
- 4 Spelmateriaal
- 5 Dagritme, met voorbeelden
- 6 Voeding en dieet
- 7 Hygiëne en veiligheidsnormen
- 8 Ziekte
- 9 Ongeluk(jes)
- 10 Brandbeveiliging en brandoefening

3.2 Kernwaarden

- 1 Zelfredzaamheid
- 2 Lichaamsbesef
- 3 Zindelijkheid
- 4 Activiteiten (kinderen 2 tot 4 jaar)
- 5 Volgen en signaleren

3.3 Deelnemen aan samenleving, positieve bijdrage leveren

- 1 Feestdagen
- 2 Samen zijn, samen spelen
- 3 Culturele verschillen en identiteit
- 4 Natuurlijk buitenspelen

3.4 Verantwoordelijkheid leren nemen voor jezelf en voor de ander

- 1 Respect
- 2 Voorbeeldgedrag
- 3 Grenzen
- 4 Belonen en corrigeren
- 5 Oplossen van conflicten

4.0 Tot slot, items voor het komende jaar

Voorwoord

In het prachtige nieuwe pand van De Driehoek verheugen wij ons erop dat wij uw kind mogen verwelkomen! Samen met u en in samenwerking met de basisschool zetten wij ons ervoor in om uw kind een goede basis te bieden voor zijn toekomst.

Ieder kind mag er zijn!

Elk kind wordt geboren met zijn eigen talenten, is van nature nieuwsgierig en gaat op ontdekkingsreis. Een lange reis die ieder kind op zijn eigen manier op basis van aanleg en temperament en in eigen tempo onderneemt. Tijdens deze reis ontdekt een kind zijn eigen persoonlijkheid, het groeit en ontwikkelt zich binnen zijn mogelijkheden tot een mondige, zelfstandige, verantwoordelijke, creatieve en sociale persoon.

Ouders en kinderopvang begeleiden het kind daarin gezamenlijk, ieder vanuit zijn eigen rol met respect voor elkaar, tijdens de ontdekkingsreis naar volwassenheid. Kinderen leren spelenderwijs de spelregels van de samenleving, zodat zij zich kunnen wortelen in die samenleving en zich daarin sociaal kunnen bewegen met een besef van waarden en normen.

Voor onze pedagogisch medewerkers staat de ontwikkeling van het individuele kind centraal

Onze pedagogisch medewerkers zorgen voor een veilige basis, een plek waar kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Er is ruimte voor emotie. Pedagogisch medewerkers herkennen signalen van het kind en weten hoe ze hierop moeten reageren. De veilige omgeving nodigt kinderen uit om op onderzoek te gaan, zich te ontwikkelen en plezier te beleven. Onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers leren kinderen spelenderwijs. Zij stimuleren interacties tussen kinderen onderling, bevorderen de betrokkenheid en zelfstandigheid van kinderen, stimuleren creativiteit, motorische ontwikkeling, spel- en taal ontwikkeling. Praten en uitleggen, structuren en grenzen stellen en individuele zorg hebben onze nadrukkelijke aandacht.

1. Algemene inleiding pedagogisch werkplan

1. Klik doet wat met uw kind!

'Onze kinderen' willen we centraal stellen in onze samenleving in de eigen buurt of dorpskern. Dat is typerend voor het lokaal beleid in de gemeente Hilvarenbeek en in de kern Middelbeers van de gemeente Oirschot. Elk kind is het waard om de aandacht te krijgen die het nodig heeft om zich te ontwikkelen tot een puber dat met een positief gevoel zijn toekomst tegemoet kan gaan!

Ouders, scholen, Klik Kinderopvang, de gemeente en vele andere organisaties in de samenleving stellen 'onze kinderen' daarom centraal en werken intensief met elkaar samen. In de eerste jaren dat kinderen opgroeien, vormt zich geleidelijk de basis van het volwassen zijn. We leren ze kijken naar de wereld om ons heen. We laten ze zien hoe ze zich kunnen bewegen in onze maatschappij. We geven ze een plek in onze samenleving. Het is daarom belangrijk dat we samen een doorgaande lijn bieden in de opvoeding van kinderen. Dat we samen de kinderen 'begeleiden' naar de volwassenen van de toekomst. Klik 'doet wat met uw kind'. Ook Klik denkt, doet en handelt zo dat het kind centraal staat, samen met ouders en samenwerkingspartners. Klik draagt bij in de begeleiding van kinderen, op weg naar volwassenheid, vanaf dat ze baby zijn totdat ze naar de middelbare school gaan (van 0 tot ongeveer 12 jaar). In het denken, doen en handelen van de medewerkers van Klik, in onze werkwijze, in onze bijdrage aan de begeleiding van kinderen gaan we uit van een aantal pedagogische competenties en kernwaarden. Deze kernwaarden, die Klik gebruikt om de kwaliteit van het werk te toetsen, komen in dit werkplan aan de orde.

2. Pedagogisch kader, beleid en werkplan

In aansluiting op de missie en visie van Klik is het pedagogisch kader beschreven van de kinderdagopvang en de buitenschoolse opvang. Dit kader vormt de basis voor het handelen van de medewerkers en vormt de leidraad voor de jaarplannen die we per vestiging opstellen. 'Wat houdt kinderen bezig?' staat centraal, in plaats van 'Hoe houden wij kinderen bezig?'.

Belangrijke informatie

In het handboek kwaliteit zijn de documenten van het pedagogisch kader en het algemeen pedagogisch beleid opgenomen. Dit werkplan bevat de praktische doorvertaling van dat kader en het beleid.

Kernwaarden van Klik

Onderdeel van het opgestelde pedagogisch kader zijn de kernwaarden van Klik.

'We ontvangen kinderen in een veilige omgeving. Vanuit deze basis ontdekken kinderen op een plezierige manier hun **talenten en mogelijkheden**. Ze leren eigen keuzes maken. Ze bouwen **zelfvertrouwen** op. Daarmee kunnen ze met een gerust hart deelnemen aan de samenleving. Hier leveren alle kinderen een positieve bijdrage aan mensen en hun omgeving. Zo leren we kinderen **verantwoordelijk** om te gaan met zichzelf én met anderen.'

De manier van werken bij Klik is gebaseerd op vier pedagogische competenties

Kinderen krijgen de ruimte om op hun eigen wijze en in hun eigen tempo de wereld te verkennen. De medewerkers van Klik spelen zoveel mogelijk in op deze behoefte tot ontwikkeling en ontdekken van kinderen door een omgeving te bieden die enerzijds uitdaagt, maar tegelijkertijd veiligheid biedt.

Het welbevinden van de kinderen is daarbij het belangrijkste. Daarom is de manier van werken gebaseerd op vier pedagogische competenties.

Sociaal-emotionele veiligheid

Een veilige basis, een "thuis" waar ze kunnen ontspannen en zichzelf mogen zijn, zodat ze zich sociaal ontwikkelen en hun zelfstandigheid bevorderd wordt. Kortom kinderen moeten zich prettig voelen.

Persoonlijke competentie

Respect voor het unieke van ieder kind. Mogelijkheden bieden om kinderen zelfvertrouwen te laten ontwikkelen en een positief zelfbeeld te vormen.

Sociale competentie

Kinderopvang is een sociaal gebeuren en voor kinderen dus een prima basis om aan hun sociale competenties te werken.

Overdracht van normen en waarden

Kinderen op een natuurlijke manier leren omgaan met waarden en normen.

In hoofdstuk 2 kunt u lezen hoe wij praktisch te werk gaan. Om een mooie Klik te krijgen, maken wij in hoofdstuk 3 een koppeling tussen de kernwaarden van Klik en de pedagogische competenties, met de inhoud van ons werk. In dit hoofdstuk komen de pedagogische competenties weer aan bod en de praktische vertaalslag die we maken.

2. Locatiegerichte, praktische informatie

2.1 Indeling van de ruimtes, groepsindeling met het aantal kinderen

Kindcentrum De Driehoek biedt dagopvang met daarbij geïntegreerd het peuterarrangement aan voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar.

Er is ruimte voor 46 kindplaatsen voor de kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. Dit is echter het maximaal aantal kinderen dat geplaatst kan worden, maar in de praktijk komen er voorlopig dagelijks minder kinderen.

Bij binnenkomst passeert u eerst de centrale en gemeenschappelijke ruimte van Samenwijs De Driehoek. De ingang van ons kindcentrum ligt aan de rechterzijde. Voor de veiligheid van uw kinderen heeft het kindcentrum een aparte toegangsdeur, die via een intercom te ontsluiten is. U komt binnen in de ruime speelhal voor de kinderen!

Recht tegenover de ingang ligt de groepsruimte, waar in de nabije toekomst 's ochtends maximaal 16 peuters gebruik van maken en 's middags maximaal 20 kinderen van de BSO! Het is een prachtige lichte ruimte met veel ramen met een ronde hoek, waar de kinderen uitzien op de groene weides en akkers! De speelhoeken zijn zo ingericht, dat de kinderen volop uitgedaagd worden om te spelen! De inrichting is ook gericht op jongste kinderen van de BSO! Bij de start in 2015 is deze ruimte vooral als basisruimte in gebruik voor de BSO kinderen!

Voor de peuters, die 's middags nog even slapen is er bij deze ruimte een slaapkamer beschikbaar! Mochten er veel peuters blijven slapen, dan wordt deze ruimte ook gebruikt om de kinderen te laten rusten en gaan de peuters, die wakker blijven, naar de naast gelegen groepsruimte!

De middelste groepsruimte is ook voor de peuters! Bij de start van deze nieuwe locatie kunnen hier de kinderen van de groep De Boefjes terecht, vanaf ruim anderhalf jaar tot 4 jaar oud zijn! In principe houden we een indeling aan van 2 tot 4 jaar, maar soms zijn kinderen er eerder aan toe om door te gaan naar de peutergroep of als kinderen aangemeld worden die bijna twee jaar oud zijn. Ook hier kunnen maximaal 16 kinderen per dag terecht!

De inrichting van deze ruimte is aanvullend op de inrichting van die hierboven genoemde groep. Dat wil zeggen, dat de indeling van de speelhoeken voor de (bijna) 2 tot 4 jarige peuters niet een 'verdubbeling' kent, dus bijvoorbeeld geen twee poppenhoeken, bouwhoeken of leesruimtes. Bewust is ervoor gekozen dat in de ene ruimte een bouwhoek te vinden is en in de andere ruimte een poppenhoek of knutselhoek, zodat wij kinderen royale hoeken aan kunnen bieden! Ook de speelhal wordt daarbij betrokken en kent speelhoeken!

We leren kinderen om een keuze te maken waar ze gaan spelen en met wie! Doordat we bij de peuters met thema's werken zal de inrichting van de groepen daarop vaak aangepast worden.

De baby's hebben hun plekje in de achterste groepsruimte! Hier is bewust voor gekozen, omdat deze ruimte rustig gelegen is! Dit is de groep De (B)engeltjes waar de jongste kinderen opgevangen worden tot ruim 2 jaar oud. Maximaal kunnen hier 12 kinderen terecht. Op de momenten dat er weinig kinderen aanwezig zijn, worden de groepen De (B)engeltjes en De Boefjes in deze ruimte samengevoegd, omdat de inrichting ook uitdagend is voor kinderen van 0 tot 4 jaar oud. Ook is de ruimte van De (B)engeltjes in de ochtend de ontvangstruimte voor de kinderen en aan het einde van de dag kunt u uw kind hier weer ophalen.

Alle groepsruimtes zijn met elkaar verbonden door tussendeuren! Hierdoor is het mogelijk om de groepen zo in te richten, dat de kinderen in de diverse ruimtes én in de speelhal allerlei activiteiten kunnen ondernemen én elkaar ontmoeten!

De speelhal is voorzien van een speeltoestel en materialen waarmee de kinderen heerlijk kunnen spelen.

De kinderen hebben ook een eigen buitenspeelruimte die te bereiken is via de tussenhal. Er is een zandbak, een stukje gras en een betegeld gedeelte waar de kinderen lekker kunnen fietsen. Voor de oudere kinderen van de BSO kunnen we gebruik maken van het naastgelegen speelplein van de basisschool.

2.2 Samenwerking

De begeleiding van kinderen in hun verschillende leeftijdsfasen vraagt niet alleen om een professionele en betrouwbare aanpak. Ook samenwerking met de professionals rondom het kind van andere organisaties is van essentieel belang. Binnen Samenwijs De Driehoek werken wij toe naar een zodanige samenwerking dat we kinderen begeleiden vanuit dezelfde visie en pedagogische benadering. Een kind krijgt meer kansen om het optimale uit zijn eigen mogelijkheden te halen naarmate kinderopvang en onderwijs beter in staat zijn om samen adequaat in te spelen op de ontwikkelingsgang van het kind.

Het kind is de spil in dat geheel.

Binnen de groep doen wij dit door het kind als een uniek mens te bejegenen, we proberen elk moment dat het kind biedt aan te grijpen om met haar of hem in contact te komen door middel van spelen, activiteiten en gesprekken. Hierbij spelen veiligheid en nabijheid een grote rol.

Ontwikkelingsgericht werken

Klik gaat uit van de behoefte en ontwikkeling van elk kind. Het kind ontwikkelt zich in fasen en in die verschillende fasen heeft hij andere prikkels nodig. Vooral als kinderen nog heel jong zijn zie je dat baby's en peuters zich in een verschillend tempo ontwikkelen en dat vooral in de eerste jaren het ontwikkelingsproces per kind uniek is. Zo gaat de ene baby sneller kruipen en lopen dan de andere baby. Daar staat tegenover dat sommigen al heel snel gaan brabbelen en praten terwijl een ander kind dat juist minder snel kan. Het ene kind heeft meer geborgenheid nodig, terwijl een ander juist de wereld om zich heen wil ontwikkelen. In de begeleiding van de jongste kinderen betekent het dat je de baby's goed in hun eigen ontwikkelingsproces gaat volgen en hen een beetje uitdaagt en stimuleert in dat proces. Naar mate de kinderen ouder worden, dan geven kinderen zelf steeds meer aan in hun gedrag wat ze nodig hebben om de leefwereld om hen heen te ontdekken en te verkennen!

Wil je hier binnen het kindcentrum goed op in kunnen spelen, dan kun je niet altijd strakke leeftijdsindelingen van groepen aanhouden.

Tijdens activiteiten worden de deuren open gezet om de leef- en speelwereld voor de kinderen te vergroten, dit alles vanuit de veilige basis van de eigen stamgroep. De

pedagogisch medewerker begeleidt en stimuleert het kind hierin en houdt rekening met de eigenheid en het tempo van het kind. Door het werken in units worden de mogelijkheden van een groep uitgebouwd en de continuïteit in vertrouwde speelgenootjes en medewerkers beter gegarandeerd. Het kind krijgt zo goed de gelegenheid een band met hen op te bouwen.

2.3 Leeftijdsindeling

In aansluiting hierop hebben we de keuze gemaakt voor een ontwikkelingsgerichte kind indeling:

0 tot ruim 2 jaar met aandacht voor zorg, ontwikkelingsbegeleiding en opvoeding
(bijna) 2 tot 4 jaar met aandacht voor zorg, ontwikkelingsbegeleiding, opvoeding en voorschoolse educatie.

2.4 De praktische uitvoering

In Kindcentrum De Driehoek wordt peuteropvang aangeboden: kinderen van de peuterspeelzaal en de dagopvang krijgen tijdens de peuterspeelzaaltijden hetzelfde ontwikkelingsgerichte aanbod in een groep waar beide vormen met elkaar geïntegreerd zijn.

Peuters, die alleen voor de peuteropvang komen, worden vanaf half negen gebracht. Tot kwart voor negen is er gelegenheid voor de ouders om informatie met de pedagogische medewerkers uit te wisselen.

Als alle peuters rondom kwart voor negen afscheid hebben genomen van hun ouders, start de peuteropvang met het programma voor die ochtend. Dit aanbod wordt ondersteund met het programma Peuterplein.

Er wordt gewerkt aan de hand van thema's. Kenmerkend voor het programma peuterplein is dat de thema's stapsgewijs worden opgebouwd, zodat het voor de kinderen steeds meer vorm krijgt en zij ook echt begrijpen waar het thema over gaat. In het programma komen de verschillende ontwikkelingsgebieden aan de orde, waarbij de pedagogische medewerkers er zorg voor dragen dat ook de sociaal emotionele veiligheid wordt gewaarborgd. Vanuit deze veiligheid kunnen peuters gericht spelenderwijs worden ondersteund in hun taalontwikkeling, motorische en cognitieve ontwikkeling.

We bieden VVE op de maandagochtend, dinsdagochtend, woensdagochtend en donderdagochtend. Wanneer er minder kinderen zijn en wij de groepen samenvoegen krijgen ook de allerkleinste een bepaald gedeelte mee van het VVE aanbod. Daarbij worden de groepen tijdens de activiteiten opgedeeld in kleine groepjes zodat de kwaliteit van het VVE aanbod goed tot zijn recht kan komen.

In Kindcentrum De Driehoek werkt een vast team van pedagogische medewerkers. Alle ruimten zijn zo ingericht, dat het voldoende uitdaging biedt aan de kinderen van die leeftijd en dat de inrichting ondersteunend is voor het ontwikkelingsproces van de kinderen.

2.5 Spelen in de unit

Kindertijd

Het kind en de kinderen centraal stellen betekent voor pedagogisch medewerkers van De Driehoek dat er voldoende tijd is voor het begeleiden en ontwikkelen van kinderen. Er is tijd nodig om de kinderen te volgen, het spel te begeleiden en om, zo nodig, extra impulsen te geven. We delen onze dagen daarom zo in dat er zo veel mogelijk tijd en aandacht is voor de kinderen. Dit noemen we bij Klik Kinderopvang 'kindertijd'. In de kindertijd staat voor kinderen spelend leren centraal.

Het is kindertijd van 9 tot 12 uur!

Kinderen zijn in de ochtend het meest alert, vandaar dat we kiezen voor 'kindertijd' in de ochtend. De activiteiten met kinderen in de kindertijd en de aandacht voor specifieke ontwikkelingsgebieden plannen we vooraf. Zo staat het individuele kind centraal en kunnen we het ontwikkelen van kinderen goed volgen.

Om de kindertijd voor kinderen veilig te stellen vragen we ouders hun kind(eren) voor 9 uur te brengen en de groepen niet te bellen tussen 9 uur en 12 uur. Voor administratieve of planningsvragen zijn de ondersteunende afdelingen en de pedagogisch manager uiteraard wel bereikbaar.

Werken in kleine groepjes binnen de unit

Binnen de unit is er veel aandacht voor het individuele kind en de interactie met de pedagogisch medewerkers en tussen de kinderen onderling. Dit realiseren we door de kinderen zo veel mogelijk in kleine groepjes te verdelen over de aanwezige pedagogisch medewerkers. Met een paar kinderen aan tafel tijdens het eten, in een klein groepje een ontwikkelingsgerichte activiteit doen om bijvoorbeeld de woordenschat te vergroten, terwijl een andere pedagogisch medewerker een activiteit voor een grotere groep doet. Kinderen kiezen dan voor een activiteit die gekoppeld is aan een medewerker. Medewerkers stimuleren kinderen om in meer of mindere mate deel te nemen aan specifieke ontwikkelingsgerichte activiteiten als dit in het belang is van de ontwikkeling van een kind. Ieder kind is goed in beeld. Ieder kind heeft een mentor die hiervoor nog eens extra aandacht heeft.

De inrichting van de unit

Met de inrichting houden we hier rekening mee door duidelijke hoeken te creëren in de groepsruimtes. De inrichting biedt ondersteuning om de kinderen zelfstandig keuzes te laten maken. Zo kan er in de ene ruimte van de unit een duidelijke huishoek en voorleeshoek zijn, in de andere ruimte een bouwhoek, een crearuimte en een hoek voor verkleeden en expressie.

Het unitwerken en het 4-ogenprincipe

Het werken met de kinderen is binnen Klik Kinderopvang zo transparant mogelijk georganiseerd in het **unit-werken**.

Bij Klik willen wij kinderen letterlijk en figuurlijk ruimte bieden om zich te ontwikkelen. De groepen De (B)engeltjes en De Boefjes werken als unit intensief samen en door de deur tussen de ruimtes in zoveel mogelijk open te houden, hebben de kinderen bijna de hele dag door de mogelijkheid elkaar te ontmoeten. Hierbij staat steeds voorop dat gekeken wordt naar wat ieder kind aankan. De gedachtegang achter het werken in de unit is, dat de kinderen behoefte hebben aan het vergroten van hun leefwereld naarmate ze ouder worden. Het is te vergelijken met de ontwikkeling thuis. Eerst is de wereld in de box groot genoeg, maar als een kind kan kruipen wil het de kamer en wat later wil het ook de wereld achter de kamerdeur ontdekken.

Tijdens activiteiten worden de deuren open gezet om de leef- en speelwereld voor de kinderen te vergroten, dit alles vanuit de veiligheid van de eigen stamgroep. De pedagogisch medewerker begeleidt en stimuleert het kind hierin en houdt rekening met de eigenheid en het tempo van het kind. Door het werken in units worden de mogelijkheden van een groep uitgebouwd en de continuïteit in vertrouwde speelgenootjes en medewerkers beter gegarandeerd. Het kind krijgt zo goed de gelegenheid een band met hen op te bouwen.

Doordat de groepen nauw met elkaar verbonden zijn is ook het **4-ogenprincipe** goed geregeld; iedere medewerker in het kindcentrum verricht de werkzaamheden zo, dat zij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Dat wordt versterkt door de zichtbaarheid in bijvoorbeeld toiletruimtes en slaapruimtes vanuit de groepen via ramen.

Niet alleen door de ramen in de groepen die ook uitzien naar de gang binnen het gebouw kan er invulling gegeven worden aan het 4-ogenprincipe, maar het bewust zo transparant mogelijk werken door pedagogisch medewerkers draagt daar in belangrijke mate aan bij. Bijvoorbeeld: Als een pedagogisch medewerker alleen is met een kind bij het naar de wc gaan, wordt ervoor gezorgd dat de andere collega weet dat dit gebeurt. Ze laat de toiletdeur een stukje open en benoemt bij het verzorgen van de kinderen alles. Zoals: De pedagogisch medewerker gaat de billen poetsen van een kindje; zij zegt; *"ik pak nu een papiertje om je billen te poetsen, ik poets nu met het papiertje je billen schoon"*.

Daarnaast is het belangrijk dat collega's elkaar durven aanspreken als er iets opvalt. Pedagogisch medewerkers communiceren open over wat ze doen, herkennen signalen en maken problemen bespreekbaar.

De medewerkers starten om 7:30 uur samen met de voorschoolse opvang van de schoolgaande kinderen. Op die dagen dat er geen kinderen voorschoolse opvang afnemen (momenteel op woensdag en vrijdag) is dit niet van toepassing. Er zijn dan tijdens de schoolweken wel al vanaf circa kwart voor acht medewerkers van de school aanwezig, waarop een beroep kan worden gedaan en die vaak ook even een praatje komen maken als start van hun werkdag. Ook de ouders komen in het eerste uur geregeld binnen lopen om hun kind te brengen. Om 8:30 uur start de tweede medewerker op het kinderdagverblijf. Wanneer het kind aantal laag is dan werkt er iemand op kantoor of we hebben met school de afspraak dat zij geregeld binnen lopen en in geval van calamiteiten kunnen we een beroep op hen doen. Er is op school altijd wel iemand aanwezig tot zeker 17:00 uur. Uiteraard is er altijd een tweede medewerkster aanwezig, wanneer het aantal kinderen daar conform de wettelijke regelgeving om vraagt. We kunnen van het leidster-kind ratio afwijken tijdens de pauzes en vanaf 16:30 uur tot 18:30 uur. Ook dan komen de ouders geregeld binnen lopen.

De stagiaires worden boventallig ingezet, wanneer zij 18 jaar of ouder zijn mogen zij ook dienen voor het 4 ogen principe.

De buitenruimte is vanuit de groepen niet te zien. Er is daarom ten aller tijden een pedagogisch medewerker buiten bij de kinderen. Vanuit de aangrenzende lokalen hebben de leerkrachten ook zicht op ons buitenterrein.

Naast de praktische aanpassingen zijn er ook een aantal inhoudelijke principes besproken met het team om te komen tot optimalisering van het 4-ogen-principe.

Deze principes zijn:

- Wie kan er met jou meekijken? Pedagogisch medewerkers hebben zicht op elkaars functioneren. Indien dit niet mogelijk is, zoeken zij zelf naar aanpassingen zoals deuren open zetten, inroosteren van een stagiaire of huishoudelijke hulp en de samenwerking met school..
- Ouders die hun kinderen komen brengen en/of halen kunnen in de ruimtes kijken en zo worden de medewerkers ook gezien en/of gehoord.
- Spreek je collega aan op gedrag.
- Samenvoegen of splitsen van groepen. Dit doen we daar waar het kan, vertrouwd en wenselijk is. Dit besluit wordt altijd genomen in het pedagogisch belang van het kind.
- Op rustige dagen zoals woensdag en vrijdag is er 1 medewerker werkzaam op locatie. Zij kan gezien/gehoord worden door stagiaire en er kan ten aller tijden een leerkracht van de aangrenzende school binnen lopen.
- Knuffelen. Het bieden van knuffelen\lichamelijk contact is voor kinderen heel belangrijk. Dit mag, maar alleen wanneer het kind dit wil.

Klik staat voor kwaliteit en klantgerichtheid. Door op deze wijze samen met de

pedagogisch medewerkers en de oudercommissie zorgvuldig naar onze locaties en werkwijze te kijken zorgen we voor veiligheid en geborgenheid voor alle kinderen.

2.6 Medewerker-kind ratio en achterwacht

Bij De Driehoek werkt een vast team van pedagogische medewerkers. Wij streven naar een rooster waarin zoveel mogelijk dezelfde medewerkers op dezelfde dagen werken om de kinderen en ouders de mogelijkheid te bieden om een vertrouwensrelatie op te bouwen.

Veel medewerkers hebben een parttime dienstverband. Door ziekte of verlof van onze medewerkers is het niet altijd mogelijk om steeds dezelfde medewerkers in te zetten. Om de continuïteit toch zo goed mogelijk te bieden proberen wij zoveel als mogelijk is met dezelfde oproepkrachten te werken, zodat zij ook een band op kunnen bouwen met ouder en kind en zich thuis voelen in De Driehoek!

Voor het aantal kinderen in relatie tot het aantal pedagogische medewerkers hanteren wij de wettelijke normen. Dit betekent dat in de groep De (B)engeltjes de kinderen van 0- ruim 2 jaar opvangen, hierbij geldt de wettelijke regel dat je 1 pedagogische medewerker op gemiddeld 5 kinderen in mag zetten en 2 medewerkers als er meer dan 5 kinderen zijn met een maximum van 9 kinderen.

Voor de groep De Boefjes waar kinderen van (bijna) 2 tot 4 jaar worden begeleid is er 1 pedagogisch medewerker als er maximaal 8 kinderen aanwezig zijn en met 2 medewerkers mogen er maximaal 16 kinderen komen. Zijn er kinderen aanwezig die nog geen 2 jaar oud zijn, dan is het aantal medewerker daarop afgestemd: 1 medewerker op 6 peuters.

Als er binnen een unit op afzonderlijke dagdelen minder kinderen aanwezig zijn, worden de groepen van de unit samengevoegd en kunnen er (afhankelijk van het aantal kinderen) 2 of 3 pedagogisch medewerkers aanwezig zijn. Op die momenten is er sprake van een zogenoemde verticale groepssamenstelling. De leidster – kindratio is dan afhankelijk van de leeftijd van de aanwezige kinderen. In de praktijk vinden de kinderen het leuk en is het ook voor hen leerzaam: de jongsten trekken zich op aan de oudere kinderen (goed voorbeeld, doet goed volgen) en de oudsten leren rekening te houden met de jongsten en zij vinden het ook zichtbaar leuk om te kunnen 'helpen'! Op de momenten van samenvoeging wordt er vaker in kleine groepjes een activiteit aangeboden en gespeeld om wel in te kunnen spelen op de behoefte van de kinderen.

Tijdens pauzes en aan het begin en einde van de dag kunnen er minder beroepskrachten aanwezig zijn, maar nooit minder dan de helft van het afgesproken aantal pedagogische medewerkers. Als er wordt afgeweken van de beroepskracht-kind-ratio en er is op dat moment slecht één pedagogische medewerker in het kindercentrum, dan is er tenminste één andere volwassene in het kindercentrum of aangrenzende school aanwezig. Met de school zijn hierover afspraken gemaakt. Zie voor verdere aanvullende informatie ook het hiervoor beschreven 4 ogen principe!

Als er tijdens dagdelen conform de beroepskracht-kind-ratio slechts één pedagogisch medewerker in het kindcentrum aanwezig is, dan is ondersteuning van deze beroepskracht door een andere volwassene in geval van calamiteiten geregeld. Zij kunnen een beroep doen op kindcentrum Starrebos en het kantoor, dat op slechts enkele minuten loopafstand ligt. Ook leerkrachten van de basisschool zijn achterwacht in geval van calamiteiten.

Kindcentrum de Driehoek is een locatie waar de pedagogisch medewerkers altijd met anderen in het gebouw werken.

2.7 Opleiding en scholing medewerkers en stagiaires

De opleidingseisen die Klik van de pedagogisch medewerkers verlangt, zijn wettelijk vastgelegd en in de cao beschreven. Pedagogisch medewerkers zijn minimaal in het bezit van een SPW diploma niveau 3. Klik heeft ook meerdere medewerkers in dienst met een HBO opleiding. Door de competenties en talenten binnen een team goed af te stemmen, is het ons gelukt om een team samen te stellen dat in staat is om de kinderen goed te begeleiden ook in die situaties dat er extra aandacht gegeven moet worden aan de kinderen. Daarbij kunnen wij ook terugvallen op de kennis van het onderwijsteam en de zorgondersteuning binnen de Driehoek.

Wij rekenen het tot onze verantwoordelijkheid stagiaires een plaats te bieden zodat ze ook in de praktijk gevormd worden. De Driehoek biedt dan ook stageplaatsen aan. Stagiaires zijn pedagogisch medewerkers in opleiding. Zij worden opgeleid tot zelfstandige competente medewerkers. Naar gelang de opleiding zal de stagiaire allerlei taken en werkzaamheden verrichten en krijgt zij de gelegenheid om de opdrachten behorende bij de competenties uit te voeren.

Zij worden 'boventallig' ingezet. Afhankelijk van de vorderingen c.q. competenties van de stagiaire en de situatie in de unit waar de opleiding plaats vindt zijn er omstandigheden die uitnodigen om de stagiaire in de gelegenheid te stellen haar zelfstandigheid te toetsen. De stagiaires zijn ten allen tijden onder begeleiding van de pedagogisch medewerker, maar het kan wel zo zijn dat de afspraak onderling gemaakt wordt dat de stagiaire een bepaalde dag de leiding heeft. In geval van plotselinge ziekte van een medewerker kan het wel zo zijn dat de stagiaire, mits ze daarvoor bekwaam is, ingezet kan worden op 1 kind.

Klik biedt werknemers de mogelijkheid om kennis en kwaliteit in het werk te vergroten. Bijvoorbeeld in de vorm van een workshop, cursus of opleiding. Alle medewerkers worden VVE geschoold. Hierdoor zijn zij allen bekwaam om het VVE aanbod te geven en de kinderen te ondersteunen in de ontwikkeling op alle vlakken.

2.8 Samenwerken en communiceren met de ouders!

Elk kind is uniek. Elk kind maakt een volledig eigen ontwikkeling door. Niemand is daarvan beter op de hoogte dan de ouder. Daarom beschouwen wij de inbreng van de ouder als onmisbaar. Door de ouder te laten participeren in de kindcentrum wordt ons werk compleet: de manier waarop we ons vak uitoefenen en onze pedagogische aanpak krijgen zo een meerwaarde. Een ouder moet met een gerust gevoel de zorg voor hun kind kunnen overdragen aan de pedagogisch medewerker.

Het is daarom van belang dat de ouder de gelegenheid krijgt om zijn wensen met betrekking tot het kind kenbaar te maken en wordt hiertoe dan ook van harte uitgenodigd. De ouder mag ten aanzien van de wijze van opvang, binnen het kader van het (pedagogisch) beleid, verwachten dat de pedagogisch medewerker serieus ingaat op zijn verzoek.

Het is van belang de thuissituatie en de kinderopvang voor het kind zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Daarom is het belangrijk dat ook de pedagogisch medewerker de gelegenheid krijgt om de ouder te informeren over de tijd dat het kind bij het kinderdagverblijf is geweest. Wat betreft het belang van de andere kinderen en het belang van de groep, is de pedagogisch medewerker deskundig vanuit haar ervaring en opleiding.

Dagelijkse overdracht

Pedagogisch medewerker/mentor en ouders wisselen informatie uit tijdens het brengen en halen van het kind. Dit contact heeft naast het formele doel, uitwisselen van gegevens, natuurlijk ook een belangrijk informeel doel: ouders, pedagogisch medewerkers en kinderen moeten zich bij elkaar op hun gemak voelen, het moet ook

gewoon vertrouwd en gezellig zijn. Er wordt ook gebruik gemaakt van een overdracht in een 'digitaal schriftje' via Ouderportaal, dit voor kinderen tot 4 jaar. De frequentie van het schrijven is afhankelijk van de leeftijd van het kind. Opvallende zaken en bijzonderheden worden altijd beschreven.

Overlegmomenten

Wij gaan graag met ouders in gesprek tijdens het breng- en haalmoment, bij de jaarlijkse 10- minutengesprekken en op ouderavonden. Daarnaast is het altijd mogelijk voor ouders om een afspraak te maken voor een individueel gesprek.

2.9 Informatieverstrekking en extra dienstverlening

De kinderopvang als dienstverlening is steeds in beweging en de ouders hebben recht op informatie over veranderingen en alles rondom de opvang en verzorging van het kind.

Het is mogelijk voor ouders om extra opvang af te nemen, dit kan zijn incidenteel of in de vorm van een flexibel contract. Hierbij wordt door de pedagogisch medewerkers bekeken of het mogelijk is binnen de groep waar het kindje standaard opgevangen wordt.

Wij houden de ouders regelmatig op de hoogte van allerlei organisatorisch nieuws en activiteiten.

De informatie wordt op de verschillende manieren verstrekt:

- Website
Deze wordt steeds up to date gehouden met nieuws over de locatie en activiteiten; Klik Kinderopvang middenin de buurt.
- Nieuwsflits
Deze wordt gemaakt door de pedagogisch medewerkers met daarin groepsnieuws van zowel de dagopvang als de buitenschoolse opvang
- Ouderavonden
Minimaal één keer per jaar wordt er een gezamenlijke ouderavond georganiseerd, waarbij we met de ouders van gedachten willen wisselen over een relevant pedagogisch onderwerp of ontwikkelingen.
De aanwezige ouders worden in de gelegenheid gesteld op de inhoud van de avond te reageren. Verder kunnen er avonden georganiseerd worden door derden, te bedenken valt aan bijvoorbeeld thuiszorg of de GGD, met onderwerpen die relevant zijn voor onze doelgroep.
- 10 minutengesprekken
Op aanvraag van de ouder of vanuit de mentor is er een mogelijkheid om een 10- minutengesprek te hebben.
- Nieuwsbrief van de oudercommissie; Het is de bedoeling om in de loop van 2015 er zorg voor te dragen dat de nieuwe oudercommissieleden in overleg deze nieuwsbrief vorm en inhoud gaan geven onder het motto "Voor ouders, door ouders"!

2.10 Oudercommissie

Klik Kinderopvang De Driehoek beschikt over actieve oudercommissieleden. Vanuit de verschillende vestigingen komen de oudercommissieleden regelmatig bij elkaar en worden betrokken bij de ontwikkelingen op de eigen locatie rondom het pedagogisch beleid, beleid t.a.v. veiligheid, gezondheid en hygiëne, klachten en ontevreden opmerkingen, uitbreiding, GGD-controles enz.

Voor de oudercommissie zijn we nu en in de toekomst actief op zoek naar nieuwe betrokken ouders, die zich willen inzetten om goede feedback en adviezen te geven op het beleid! De pedagogisch medewerkers op de groep kunnen u in contact brengen met

de oudercommissie. Ook kunt u op www.klik-kinderopvang.nl lezen over de oudercommissie.

3. Doorvertaling pedagogische visie

3.1.1 Een veilige leefomgeving vinden

Een veilige leefomgeving vinden

Klik Kinderopvang zorgt voor een veilige leefomgeving voor kinderen. De omgeving biedt geborgenheid en houvast aan kinderen en maakt de wereld hanteerbaar. Deze kernwaarde is voorwaardenscheppend voor andere kernwaarden. Het maken van eigen keuzes bijvoorbeeld, ondersteunt Klik Kinderopvang met een bepaalde inrichting van de ruimtes. Een vaste inrichting helpt kinderen overdachte en doelbewuste beslissingen te nemen tijdens het vooruitkijken. De kaders worden natuurlijk bepaald door veiligheidsmaatregelen en hygiëne maatregelen volgens de afspraken binnen Klik Kinderopvang.

Deze kernwaarde heeft alles te maken met het vinden van 'veilige plek om op te groeien'. Wij bieden kinderen een veilige basis, een 'thuis' waar ze kunnen ontspannen en zichzelf mogen zijn. De pedagogisch medewerker heeft een warm contact met het kind en creëert een open sfeer, waardoor het kind vertrouwen in haar en in de andere kinderen krijgt. Wat we hiermee willen bereiken is *sociaal-emotionele veiligheid*.

Naast een goed dagritme, op tijd slapen en plezier in eten en drinken (denk aan gezondheid, hygiëne en het voedingsbeleid) is nog iets belangrijk voor het bereiken van sociaal-emotionele veiligheid: het opbouwen van vertrouwde relaties, met de kinderen en tussen ouders en pedagogisch medewerkers.

- Er vindt bijvoorbeeld een intake plaats. We geven het kind en de ouders ruimte om gevoelens te uiten en te delen (bijvoorbeeld bij het uit handen geven van een kind) en er is een afscheidsritueel (van ouders, groep, bij overgang 3+/school).
- Kinderen krijgen de gelegenheid te wennen, leren respect te hebben voor autonomie (waar liggen de eigen spulletjes, fotowanden, etc.). Er is veel aandacht voor 'praten, uitleggen en luisteren naar elkaar', voor 'grenzen stellen en rituelen maken', voor het 'inlevingsvermogen en de initiatieven van het kind' en voor 'persoonlijke emoties en ervaringen.
- Kinderen bouwen samen een vertrouwde relatie op met bijvoorbeeld naamspelletjes, praten over thuis en over de activiteiten en gebeurtenissen op de groep, door terugkerende rituelen, het meespelen en het stimuleren van imitatie.

In de volgende paragrafen leest u hoe het bovenstaande op deze locatie is ingevuld en vormgegeven.

3.1.2 De kennismaking met de groep

Als het kind voor het eerst naar de kinderopvang komt, vindt er altijd een intakegesprek plaats waarbij ouders en kind kennis kunnen maken met de pedagogisch medewerkers op de groep. Tijdens dit gesprek wordt de basis gelegd voor het vertrouwen van de ouder in een goede opvang van het kind. Er wordt geïnformeerd naar alle zaken die belangrijk zijn om te weten van het kind en de thuissituatie. Hoe wil het kind getroost worden, hoe reageert het kind op bepaalde situaties en is het kind ergens bang voor, is er sprake van medicijngebruik etc. De ouder krijgt uitleg over de gang van zaken op kinderdagverblijf De Driehoek. Er worden over en weer afspraken gemaakt. Degene die de intake doet met de ouder zorgt ervoor dat andere pedagogisch medewerkers van de groep van de inhoud op de hoogte worden gesteld.

Op het moment dat een kind doorstroomt van de ene naar de andere groep binnen een unit, vindt er een overdrachtsgesprek plaats tussen de pedagogisch medewerkers van de verschillende groepen. Daarnaast worden ouder en kind uiteraard uitgenodigd om kennis te maken met de groep en pedagogisch medewerkers van de groep.

Indien een kind doorstroomt naar een groep buiten een unit, dan volgt er naast de kennismaking ook een informatief gesprek tussen de pedagogisch medewerker van de nieuwe groep en ouder.

3.1.3 Wennen en veilig voelen in de groep

De basis voor een vertrouwensrelatie tussen ouders, kind en pedagogisch medewerker wordt gevormd in de eerste periode. Wanneer een kind voor het eerst naar De Driehoek komt, zal zorgvuldig contact opgebouwd worden met de pedagogisch medewerker. Het vertrouwen zal hierdoor toenemen.

Tijdens de eerste periode is het belangrijk dat een kind zijn plek vindt. Hiervoor moet veel aandacht zijn. Vervolgens moet een kind zich veilig (blijven) voelen in de groep. We hanteren hierbij de volgende pedagogische middelen:

- we noemen vaak de namen van de kinderen en doen naamspelletjes;
- er wordt bewust ingegaan op wat een kind over thuis vertelt;
- terugkerende rituelen, bijvoorbeeld iedere ochtend fruit eten;
- het vieren van belangrijke gebeurtenissen; verjaardag, het krijgen van een broertje of zusje, feestdagen, afscheid van de groep, enz;
- praten over activiteiten en gebeurtenissen in de groep;
- meespelen; naast dat de kinderen alleen spelen, maken de pedagogisch medewerkers ook bewust de keuze om samen met de kinderen te spelen;
- imitatie; kinderen leren enorm veel van elkaar door middel van spelletjes. Zo leren de kinderen spelenderwijs met elkaar om te gaan.

Naast de pedagogische medewerkers spelen ook de groepsgenootjes een belangrijke rol. Het kind moet de gelegenheid krijgen een band met hen op te bouwen. Dit alles maakt dat het belangrijk is dat er continuïteit is in de groep. Afhankelijk van het aantal kinderen en/of de activiteiten worden de deuren open gezet om de leef- en speelwereld voor de kinderen te vergroten.

Vertrouwen en veiligheid wordt bevorderd door:

- vaste pedagogische medewerkers en vaste oproepkrachten,
- de herkenbare dagindeling,
- de vertrouwde groeps- en slaapruiimte,
- de aanwezigheid van andere groepsgenootjes.

We spreken met ouders af dat het moment van afscheid nemen -soms moeilijk- het beste kort, duidelijk en steeds op dezelfde manier kan gebeuren. Een twijfelende ouder brengt het kind in verwarring. Daarom zullen de pedagogisch medewerkers in samenspraak met de ouder, met als uitgangspunt het welbevinden van hun kind, naar een passend ritueel zoeken.

3.1.4 Inrichting

Ons kindcentrum is zo ontworpen dat kinderen zich veilig en geborgen voelen. Maar tegelijkertijd bieden zij hun in alle opzichten de ruimte om de wereld om hen heen te ontdekken. Door de logische indeling van de leeftijdsgroepen in het pand, kunnen de kinderen op diverse plekken terecht om activiteiten te ondernemen. Zo kunnen we stap voor stap de wereld van het kind laten 'meegroeien' en de mogelijkheden steeds uitbreiden voor nieuwe ontdekkingen.

Zo groeit de wereld van het kind; het verkent de groepsruimte, de unit, en op het moment dat het daar aan toe is de speelzaal, waar ook kinderen van andere groepen spelen.

De speelzaal is voorzien van een klim-glijhuis en is geschikt voor beweegspelletjes. Naast de sociale interactie, daagt de speelzaal uit tot bewegen, er is volop ruimte om te peutergymen of dansen. Lekker actief bezig zijn is belangrijk voor een goede motorische ontwikkeling.

De inrichting van de groepsruimtes is afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Het meeste spelmateriaal is op kinderhoogte. Bij de inrichting is gekeken "door de ogen van een kind". Kinderen moeten gemakkelijk kunnen spelen met het materiaal en op ooghoogte afbeeldingen aangeboden krijgen. Er zijn hoeken ingericht die een speciale speelfunctie hebben, zoals een bouwhoek, hoek met speelkeuken, voorlees- en knuffelhoek. Bij de inrichting van een unit is ervoor gekozen om die speciale speelfuncties te verspreiden over twee groepen.

Op deze manier ondersteunt het spelmateriaal en de inrichting kinderen bij het zelfstandig maken van keuzes en bij hun zelfredzaamheid in de verschillende ontwikkelingsfasen.

3.1.5 Spelmateriaal

In het kindcentrum is spelmateriaal, dat aansluit bij de verschillende ontwikkelingsfasen en ontwikkelingsgebieden aanwezig. Het speelgoed daagt de kinderen uit om samen te spelen of biedt juist de mogelijkheid om individueel te spelen en er is voldoende materiaal, behorend bij de verschillende ontwikkelingsgebieden en ontwikkelingsfasen van de kinderen van 0 tot 4 jaar.

Taalstimulering

Goed leren spreken begint met een goede ontwikkeling van de kaak, tong en mondspieren (mondmotoriek). Drinken uit een flesje is bij de baby belangrijk, ze hebben zuigbehoefte. Als het kind de dreumesleeftijd heeft, stimuleren we op een speelse wijze het drinken uit een gewoon bekertje. Bij voorkeur zonder tuit. Het tijdig overstappen naar het drinken uit een gewone beker is erg belangrijk voor een goede ontwikkeling van de mondspieren. In overleg met de ouder zullen we het gebruik van de fopspeen langzaam ontwennen gedurende de dag. Het kind leert om bij binnenkomst de speen in het daarvoor bestemde bakje of in de eigen tas te stoppen, totdat het tijd is om naar bed te gaan. Het kind wordt daardoor niet belemmerd in het praten en taalontwikkeling. We besteden veel aandacht aan voorlezen en nemen dagelijks ruimte voor de kinderen om hun verhalen en belevingen te vertellen.

2 tot 4 jaar

Onze pedagogisch medewerkers zetten zich niet alleen in voor het welbevinden van kinderen, maar ook voor het aanleren van cognitieve en sociale vaardigheden. Dit zodat het kind een zo optimaal mogelijke start kan maken op de basisschool, sociale contacten leert opbouwen en zijn vrije tijd op zinvolle en plezierige wijze leert invullen. Klik kinderopvang werkt aan de totale ontwikkeling van kinderen en legt daarvoor de basis in samenwerkingsverbanden.

Voor- en vroegschoolse educatie

Bij de 2-4 jarige peuters zijn we gericht op het aanbieden van VVE programma's (voor- en vroegschoolse educatie). We starten dagelijks in een kring. Tijdens het kringmoment wordt er een activiteit gedaan om de ontwikkeling te stimuleren. Dat kan door een boek te lezen samen, of een spel te doen. Ook bespreken we het dagritme en het programma van die dag door met de kinderen. Als hulp en herkenningmiddel worden er pictogrammen met het dagritme gebruikt.

In het komende jaar gaan we het VVE aanbod verder uitwerken en zullen pedagogisch medewerkers geschoold worden in een VVE methode.

3.1.6 Dagritme, met voorbeelden

Vooraf voor jonge kinderen zijn vaste dagelijkse herkenningpunten belangrijk. De maaltijd, het samen spelen en het eventuele middagdutje brengen structuur in hun leven.

De peuter leert het verloop van de dag kennen door een vaste dagindeling. Het voeren van gesprekjes, voorlezen, boekjes bekijken en liedjes zingen behoren tot de dagelijkse bezigheden. Ook het fruit eten, drinken en gezamenlijk de broodmaaltijd eten zijn de vaste structuurmomenten van de dag.

Slapen

We streven ernaar de kinderen een vaste slaappleaats aan te bieden. Bij het slapen en ontwaken, bevinden zij zich op een vertrouwde plek.

Dagelijks worden de ruimten geventileerd. De kinderen slapen in een T-shirt of hemdje al naar gelang wat zij op dat moment dragen. Er mag een pyjama meegegeven worden. Is het kind thuis gewend om in een slaapzak te slapen dan mag de eigen slaapzak (in de winter graag een winterslaapzak) mee naar het kinderdagverblijf. Een knuffel en/of speen wordt bij het slapen gaan aangeboden.

Een voorbeeld van een dagje op De Driehoek (Geert 2 jaar)

- *Papa brengt Geert naar het kinderdagverblijf en praat even met de pedagogisch medewerker. Geert geeft papa een kus en gaat lekker spelen met zijn vriendje in de bouwhoek.*
- *Rond half 10 gaan we aan tafel, we zingen samen liedjes en Lieke vertelt dat ze met oma naar de Efteling is geweest. Onder het praten gaat de schaal met fruit rond en krijgen we ook wat te drinken.*
- *Na het fruit moet Geert plassen, de luier gaat even uit en Geert mag oefenen op het toilet, met succes!*
- *Daarna mag Geert zelf kiezen wat hij gaat doen; met een pedagogisch medewerker verven in de groep, lekker zelf spelen in de groep of peutergym in de hal. Geert kiest voor dat laatste en gaat met een paar groepsmaatjes een bewegingsparcours doen. Over een stok stappen, door de tunnel en dan in de hoepel springen. Daarna gingen we ook nog op een been staan, oei, dat is pas moeilijk.*
- *Rond half 12 is het tijd voor de boterham en een beker melk.*
- *Daarna gaat Geert voldaan naar bed, even weer energie op doen voor de middag.*
- *Rond 15:00 uur komen de kinderen uit bed waarna ze weer even plassen en gaan aankleden*
- *Even wat drinken en een koekje.*
- *Geert wil nu wel verven en krijgt daar een groot vel voor; iets moois maken voor mama.*
- *Daarna kunnen we nog even lekker buiten spelen.*
- *Vanaf 17:00 uur worden de eerst kinderen opgehaald.*
- *Geert wordt om 17.45uur opgehaald, mama praat nog even met de pedagogisch medewerker en dan gaat Geert moe maar voldaan naar huis.*

(Sanne 3,9 jaar)

- *Mama brengt Sanne naar het kinderdagverblijf en praat even met de pedagogisch medewerker. Sanne gaat even een puzzel maken, ze kan er al een met echte puzzelstukjes!*
- *We starten de dag met de kring. De pedagogisch medewerker leest het verhaal van Logeren bij opa en oma voor. Na het voorlezen vertelt de pedagogisch medewerker wat we vandaag allemaal gaan doen.*
- *We gaan samen fruit eten en drinken. Na het drinken naar de w.c.; Sanne kan dat al helemaal zelf.*
- *Na het fruit eten is er tijd voor een VVE activiteit! We gaan met zijn allen verven. Het thema is familie en om duidelijk te maken wat "Familie" nou eigenlijk is, wordt er een stamboom gemaakt. Sanne mag oma verven, ze verft de haren van oma wit en oma krijgt een rode trui aan.*
- *Na de activiteit gaan we rond 12.00 uur boterhammen eten en melk drinken.*
- *Nu is er eerst even een rustmomentje...lekker een boekje lezen in het leeshoekje.*
- *Als de andere kinderen die nog een middagdutje doen uit bed komen, gaan we met z'n allen drinken en een koekje eten.*
- *Daarna kunnen we nog even lekker buiten spelen; het leukste vindt Sanne om met Jasper samen te gaan fietsen, een op de fiets en de ander in de aanhanger.*
- *Sanne wordt om 17.45 uur weer opgehaald door haar moeder.....samen kijken ze nog even naar het filmpje van de activiteit die ze deze dag heeft gedaan, zo kan mama zien wat Anne die ochtend beleeft heeft.*
- *Dan gaat Sanne met mama naar huis.....Tot morgen Sanne!*

3.1.7 Voeding en dieet

Een dagritme wordt mede bepaald door de vaste tijden waarop we gezamenlijk eten en/of drinken. Het gaat hierbij niet alleen om het eten en drinken maar ook om het contact met elkaar. We stimuleren een sfeer van gezellig samenzijn en een rustmoment op de dag. Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen. Alle kinderen dienen gedurende de maaltijd wel aan tafel te blijven zitten. Bij het samen eten wordt aandacht besteed aan eenvoudige tafelmanieren. Het voorbeeld van de pedagogisch medewerker en de oudere kinderen speelt hierbij een belangrijke rol. Buiten de gezamenlijke momenten kunnen kinderen aangeven of zij meer en op andere momenten willen drinken. Hier wordt geen grens aan gesteld, de behoefte aan drinken kan per kind verschillen.

Mag het kind vanwege een allergie of geloofsovertuiging bepaalde producten niet eten dan kan dit aangegeven worden in het intakegesprek. Het is mogelijk dat we de ouder vragen zelf zorg te dragen voor alternatieve producten. We streven ernaar, om het kind met een dieet tijdens een bijzondere of feestelijke dag zoveel mogelijk mee te laten genieten door aangepaste traktaties aan te bieden.

Fruit

Het verse (seizoen) fruit wordt voor het kind dat voor het eerst een fruithapje eet met de staafmixer fijn gemalen, langzaam gaan we over tot steeds iets grover fruit totdat het kind kleine stukjes kan eten. De kleine stukjes krijgt het kind in een eigen bakje. Worden de kinderen groter dan kiezen we ervoor om de stukjes fruit *met schil* te geven via een schaal die de tafel rond gaat.

We kiezen ervoor om de stukjes gewassen fruit met schil te geven, omdat dit goed is voor de tanden, mondmotoriek en darmwerking. De stukjes fruit gaan via een schaal de

tafel rond. Naast het eten van het fruit vinden wij het net zo belangrijk dat kinderen op deze manier leren delen en op hun beurt te wachten.

Lunch

Tijdens de lunch wordt er eerst een boterham met hartig beleg aangeboden, zoet beleg wordt beperkt aangeboden. Naarmate de kinderen beter kunnen kauwen laten we de korstjes aan het brood zitten.

Bij kinderdagverblijf De Driehoek smeren de kinderen als ze het kunnen zelf hun boterhammen of ze worden daarbij geholpen. Naast het brood en de melk wordt er regelmatig wat extra aan de broodmaaltijd toegevoegd in de vorm van een knakworst, soep, tosti, etc.

Groentehapje

Het groentehapje wordt, wanneer uw kindje daar aan toe is, door u zelf meegebracht. Dit wordt op het kinderdagverblijf gegeven tot het kind 1 jaar is. Na de 1^e verjaardag verandert doorgaans het voedingsritme van de kinderen en kan het groentehapje thuis gegeven worden. Dit gebeurt in overleg met de pedagogisch medewerker.

Snoepen

De keuze om (thuis) te snoepen laten we aan de ouders, maar op de kindcentrum kiezen we bewust voor gezond 'snoep', weinig zoet en mager beleg en zo min mogelijk kleurstoffen. Afwisseling voor de ontwikkeling van de smaak en het binnenkrijgen van verschillende voedingsstoffen is erg belangrijk. Met feestdagen kunnen we een uitzondering maken.

3.1.8 Hygiëne en veiligheidsnormen

Met betrekking tot de veiligheid en hygiëne handelen we volgens protocollen uit het 'Handboek Kwaliteit'.

Wij voeren jaarlijks de risico inventarisatie voor veiligheid en gezondheid uit. Jaarlijks controleert de GGD; de rapportage hiervan is ter inzage op de website te vinden. In de avonduren of zoveel mogelijk op momenten dat er geen kinderen aanwezig zijn wordt er schoongemaakt. Verder worden alle ruimtes dagelijks geventileerd en mag er binnen de kinderopvang niet worden gerookt!

3.1.9 Ziekte

Een kind is ziek wanneer het in tegenstelling tot zijn/haar normale doen, niet kan deelnemen aan de dagelijkse gang van zaken in de opvang. Bij de groepsopvang kan het niet de aandacht krijgen die het nodig heeft, zonder dat het ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen in de groep.

De richtlijnen van de GGD worden door de pedagogisch medewerkers gehanteerd bij het bepalen of een kind bij ziekte thuis dient te blijven. Wanneer het kind gedurende de dag op het kinderdagverblijf ziek wordt zal de ouder telefonisch ingelicht worden.

In samenspraak met de ouders bepalen de pedagogisch medewerkers wat op dat moment in het belang van het kind en van de groep de beste oplossing is. Is het kind echt niet in orde of denken we dat het kind koorts heeft dan overleggen we met de ouders of ze het kind komen halen.

De kinderopvang valt vanaf november 1999 onder de infectiebestrijding wet. Dit betekent dat we verplicht zijn om bepaalde besmettelijke ziektes zoals bijv. diarree, geelzucht en huidandoeningen te melden bij de GGD. Is er sprake van een besmettelijke ziekte dan maken we dit altijd kenbaar via schriftelijke informatie hierover op de toegangsdeur.

Indien nodig informeren we de ouders via een brief. Met betrekking tot ziekten zijn de door de GGD gestelde richtlijnen en aanbevelingen voor ons uitgangspunt van handelen.

Het toedienen van medicijnen gebeurt alleen op doktersadvies, waarna het formulier 'Ouderverklaring medicijnverstrekking' ingevuld en door de ouder ondertekend dient te worden. Zie voor meer informatie het protocol 'Omgaan met zieke kinderen'.

3.1.10 Ongeluk(jes)

In de ontdekkingsdrang van het kind kan een ongelukje in een klein hoekje zitten. Wanneer het kind op het kinderdagverblijf een ongeval krijgt, zullen we afhankelijk van de ernst ervan, stappen ondernemen. Er bevindt zich een EHBO trommel waarvan de inhoud afgestemd is op de GGD voorschriften en een informatiewijzer met betrekking tot de meest voorkomende kinderziektes en EHBO instructies. Per kwartaal vindt er een inventarisatie plaats van de EHBO dozen en deze worden waar nodig aangevuld. Er is een GGD wijzer aanwezig (kwaliteitsmap) die gebruikt kan worden als naslagwerk bij vragen die betrekking hebben op de gezondheid van kinderen, hun gedrag, de opvoeding of gezinssituatie.

Inmiddels hebben verschillende pedagogisch medewerkers de cursus bedrijfshulpverlening gevolgd. Elke pedagogisch medewerker volgt een cursus kinder-EHBO en jaarlijks volgt er een herhalingsles.

3.1.11 Brandbeveiliging en brandoefening

Het kindercentrum heeft een vergunning van de brandweer. Dit betekent dat aan alle brandveiligheidseisen van de brandweer is voldaan. Aanvullend op deze eisen bestaat er een calamiteitenplan waarin uitgebreide instructies vastgelegd zijn aangaande een brand- en ontruimingsplan. De pedagogisch medewerksters zijn hiervan op de hoogte. Verschillende pedagogisch medewerksters hebben de cursus bedrijfshulpverlening gevolgd.

Het is dan belangrijk dat alles goed op elkaar is afgestemd! Jaarlijks wordt er een ontruimingsoefening gehouden. De pedagogisch medewerksters zingen een 'ontruimingsliedje' met de kinderen waarbij ze spelenderwijs hand in hand naar buiten gaan. Baby's worden mee naar buiten genomen in een evacuatiebedje.

3.2 Kernwaarden

Ontdekken van je eigen talenten

Klik Kinderopvang stimuleert het onbewuste leerproces van kinderen actief en positief. Dit doen we vanuit de gedachte dat het voor ieder kind prettig is om vanuit zijn eigen kracht bezig te zijn. Als baby ontdek en leer je onbewust, elke dag iets nieuws. Dat geldt eigenlijk voor iedereen, een heel leven lang. Als baby is het nog een hele ontdekking dat je het talent hebt om te lachen, geluid te maken, te kruipen en te lopen. Naarmate een kind ouder wordt zie je steeds beter welke talenten een kind bij zichzelf ontdekt. Als pedagogisch medewerker van Klik Kinderopvang speel je hierop in, actief en positief.

Eigen keuzes maken

Klik Kinderopvang ondersteunt spelenderwijs de ontwikkeling in het maken van eigen keuzes. Het is soms verbazingwekkend hoe vroeg kinderen al eigen keuzes willen maken. Het komt voor dat een eenjarig kind al duidelijk aangeeft dat het sommige kleertjes niet aan wil hebben. Eigen keuzes kunnen maken is een belangrijk onderdeel van het zelfstandig worden. Klik Kinderopvang medewerkers stimuleren het leren maken van keuzes door in te spelen op het speel- en leergedrag bij kinderen.

Zelfvertrouwen opbouwen

Klik Kinderopvang vindt het belangrijk dat pedagogische medewerkers aandacht hebben voor wat een kind doet met zijn eigen talenten. Het uitgangspunt is dat als een kind zijn eigen talenten goed kan benutten het in staat is om zelfvertrouwen op te bouwen. In de ontwikkeling van een kind zijn er heel veel klein stapjes vooruit, die

waardering verdienen. Het kind ontvangt van de medewerkers de waardering die het verdient. Meer waardering voor je talenten zorgt voor meer zelfvertrouwen.

Deze kernwaarden hebben alles te maken met een 'plek om te spelen en te ontdekken'. Kinderen hebben de natuurlijke neiging om al spelend de wereld om hen heen te ontdekken. In dat spel en in de omgang met volwassenen en kinderen om hen heen, ontwikkelen kinderen zich. Klik Kinderopvang helpt kinderen om hun *persoonlijke competenties* te ontwikkelen.

Wij vinden het belangrijk om ieder kind als individu te zien en te aanvaarden zoals het is. Ieder kind is anders en ieder kind heeft een andere achtergrond. Wij respecteren deze achtergrond en accepteren hiermee het kind.

Wij benaderen kinderen positief, welwillend en zorgzaam en moedigen het zoveel mogelijk aan in wat het onderneemt. Jonge kinderen hebben het nodig om bevestigd te worden in hun kunnen; dat geeft hen zelfvertrouwen. We laten kinderen eigen keuzes maken, conflicten zoveel mogelijk zelf oplossen waarbij de pedagogisch medewerkers een begeleidende rol heeft.

We hebben met veel verschillende kinderen te maken, ieder met hun individuele behoeften. Wij vinden het belangrijk om naast de sociale vaardigheden ook de individuele ontwikkeling bij kinderen te stimuleren.

Bij deze kernwaarden en voor het realiseren van het ontwikkelen van persoonlijke competenties besteden we aandacht aan de volgende punten:

- Lichaamsbesef (structuur en rituelen bij het verschonen, plezier in je eigen lijf door aanraking, zelfbesef, seksualiteit, zindelijkheid, zelf aan- en uitkleden.
- Gevoel van 'Ik mag er zijn', 'Ik mag het zeggen', 'Ik mag het zelf doen'.

Binnen deze context is aandacht voor de ruimtes (inrichting, speciale ruimten als bijvoorbeeld een belevingshal of een atelier) en het spel, activiteiten aanbod en spel materiaal (gevarieerd, keuze op basis waarvan) erg belangrijk.

In de volgende paragrafen leest u hoe het bovenstaande op deze locatie is ingevuld en vormgegeven.

3.2.1 Zelfredzaamheid

Het resultaat van spel en activiteiten is van secundair belang, de kennismaking met het materiaal en het gezellig (samen) bezig zijn staan voorop. Bij creativiteit gaan wij uit van de ontdekkingsdrang, de kennismaking met het materiaal, ervaring en beleving van het kind.

De pedagogisch medewerkers zijn terughoudend met helpen, voordoen of ingrijpen. Zij zullen het kind ondersteunen door het te helpen het zelf te doen. Op deze manier groeit het zelfvertrouwen van het kind. We vragen het kind ook mee te helpen bij het opruimen van het speelgoed, op- en afruimen van de tafel.

3.2.2 Lichaamsbesef

Bij het ontdekken van het *wie ben ik* hoort ook het lichaamsbesef. Hoe ouder het kind wordt, hoe bewuster het zich zal gaan worden van het eigen lichaam. Wij vinden het belangrijk het kind de ruimte en het respect te geven hun lijf te mogen ontdekken. Het verschonen, voeden en verzorgen zijn momenten waarbij je heel direct met het kind bezig bent. Het zijn ook de momenten waarop je vaak 1 op 1 met de kinderen bezig bent; vertrouwen speelt daarom een grote rol. Dit vertrouwen bevorderen wij door middel van praten met de kinderen over wat we doen en waarom.

We vinden het belangrijk hoeken te creëren waar matten of kussens liggen waarop kinderen met elkaar kunnen stoeien, kroelen, knuffelen. Peuters krijgen op een gegeven moment veel belangstelling voor hun lichaam en gaan daarmee experimenteren. Ze

spelen graag het geliefde 'doktertje'. Wanneer een kind het spel als niet prettig ervaart is dat een duidelijke grens voor zichzelf en de ander, welke onmiddellijk gerespecteerd dient te worden. We vinden het enerzijds belangrijk afstand te bewaren en respect te tonen voor hun behoefte aan intimiteit, anderzijds vinden we het belangrijk zeer goed overzicht te houden op de situatie.

3.2.3 Zindelijkheid

Bij het zindelijk worden gaan we ook uit van het lichaamsbesef van het kind. Het kind wordt zindelijk wanneer het daar zelf aan toe is. Op het kinderdagverblijf raakt het kind geïnteresseerd in het toiletgebeuren, doordat ze andere kinderen naar de wc zien gaan. De voorbeeldfunctie van de andere kinderen speelt een grote rol. De pedagogisch medewerkster zal het kind prijzen en belonen voor elke stap die het zet op weg naar het zindelijk zijn. We gebruiken nooit dwang, dit helpt niet of werkt zelfs averechts.

3.2.4 Activiteiten

Bij het aanbieden van activiteiten gaan we uit van de belevingswereld van het kind. Liever nog laten we alles wat we met de kinderen ondernemen voortkomen uit de inbreng van het kind; het kind als inspiratiebron. Het kind is een individueel en sociaal wezen. Het heeft behoefte aan momenten van alleen zijn en aan momenten van samenzijn. Het kind mag zelf kiezen of het deel wil nemen aan groeps- of individueel spel. De pedagogisch medewerker kan een kind wel aanmoedigen tot deelname en het daarbij ondersteunen. We kiezen voor open kisten, zodat het kind zelf het speelgoed kan pakken en zo zelf kan bepalen waar het mee wil spelen of wat het wil gaan ondernemen. We creëren hoekjes, zodat het kind daadwerkelijk en ongestoord tot spelen komt. De pedagogisch medewerkers verdelen zich dan over de verschillende ruimten / activiteiten, zodat er overal voldoende begeleiding aanwezig is. Activiteiten worden regelmatig in themavorm aangeboden.

Vanaf 2 jaar wordt het aanbod van activiteiten verder uitgebreid.

Daarnaast bieden we wekelijks peutergym of dans aan. Door middel van allerlei uitdagende en energieke bewegingsspelletjes wordt er spelenderwijs voor gezorgd dat de peuters voldoende beweging krijgen!

Voor en vroegschoolse educatie met Peuterplein

Bij de 2-4 jarige gaan we ons steeds meer richten op VVE (voor en vroegschoolse educatie). Enkele medewerkers zijn inmiddels geschoold in een VVE methode, andere zullen in de toekomst geschoold worden. Bij De Driehoek werken we met Peuterplein. We starten dagelijks in een kring. Tijdens het kringmoment lezen we voor en krijgen kinderen alle ruimte om hun verhaal te vertellen. Ook bespreken we het dagritme en het programma van die dag door met de kinderen. Als hulp en herkenningmiddel worden er pictogrammen met het dagritme gebruikt.

Peuterplein

Met de methode Peuterplein stimuleren de pedagogisch medewerkers de peuters in hun ontwikkeling op het gebied van taal, motoriek, voorbereidend rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en muziek. Peuters zijn enorm nieuwsgierig. Zeker in de leeftijd van 2 tot 4 jaar gaan ze de wereld om hen heen ontdekken. Met Peuterplein spelen de pedagogisch medewerkers volledig in op die nieuwsgierigheid. Met Peuterplein leren de kinderen spelenderwijs. Door samen te zingen, bewegen, lezen, praten en werken helpen de pedagogisch medewerkers de peuters steeds een stapje verder in hun ontwikkeling. Maar met Peuterplein dagen zij ze ook uit om zelf op zoek te gaan naar nieuwe spelvormen en activiteiten.

De activiteiten van Peuterplein worden geboden in 8 verschillende thema's. De onderwerpen van de thema's liggen dicht bij de belevingswereld van het kind met steeds

een themaverhaal zoals bijvoorbeeld: lente, water, dieren. Tijdens de thema's worden verschillende activiteiten aangeboden waarbij steeds één ontwikkelingsgebied het belangrijkste bijvoorbeeld: rekenen of beweging.

We gebruiken materialen als prentenboeken, een schootboek echte materialen uit het dagelijkse leven en leuke een handpop, de nieuwsgierige kraai "Raai". Kraai woont in zijn boom in het dagverblijf. De boom kleurt mee in elk thema. Bij de boom is ook een groot nest voor de kinderen, een knusse en gezellige voorlees/vertel kring. De pedagogisch medewerkers brengen de kraai "Raai" tot leven en laat hen spelen met de kinderen, ze uitdagen en ze voorbereiden op de basisschool.

Door alle thema's en activiteiten wordt gewerkt aan vier sociaal emotionele gebieden:

- zelfkennis
- zelfvertrouwen
- rekening houden met anderen
- samen spelen en werken

Via ouderbrieven van Peuterplein worden ouders betrokken worden deze thema's en activiteiten.

3.2.5 Volgen en signaleren

Bij De Driehoek wordt via een observatielijst het ontwikkelingsverloop van kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar gevolgd. De observatielijst wordt door de mentor van een kind ingevuld en is gericht op de sociaal - emotionele ontwikkeling, de motoriek en de taal. Zo hebben we "elk kind in beeld".

Vanaf de 1e verjaardag van een kind wordt jaarlijks rondom de verjaardagsdatum de observatielijst ingevuld. Als dan blijkt dat een ontwikkelingsgebied even extra aandacht nodig heeft dan krijgt een kind daar in het spel een extra stimulans in aangeboden. Wanneer op 3 - jarige leeftijd na het invullen van de observatielijst blijkt dat een kind moeite heeft met een bepaald ontwikkelingsgebied, bijvoorbeeld de sociaal emotionele ontwikkeling en dan met name de speelwerkhouding (vertrouwen hebben in het eigen kunnen, aandachtig luisteren, betrokken houding tijdens spel etc.), dan maakt de mentor een handelingsplan voor dit kind. In dit handelingsplan beschrijft zij welke activiteiten met dit kind gedaan worden om dit kind extra te ondersteunen/stimuleren. Daarna vult zij de observatielijst nogmaals in als dit kind 3 jaar en 5 maanden is zodat zij de ontwikkeling van dit kind nog beter kan volgen. Zo wordt zichtbaar hoe het kind reageert op de geboden ondersteuning en stimulering en wordt er gekeken of deze ondersteuning toereikend is. Zo nodig wordt het plan bijgesteld.

Als de mentor van een kind (van 3 jaar en ouder) twijfels heeft over de cognitieve ontwikkeling van een kind of wanneer een kind tot de VVE doelgroep behoort, dan neemt zij spelenderwijs voorop vastgestelde vragen met de kinderen door. Aan de hand van de antwoorden op deze vragen kan de mentor zich een objectief beeld vormen van de cognitieve ontwikkeling van het kind. Ook hier geldt dat indien nodig een handelingsplan wordt opgesteld.

Steeds na het invullen van de observatielijst worden ouders uitgenodigd voor een 10 - minuten gesprek waarin de inhoud van de observatielijst met hen wordt doorgenomen. Ouders krijgen voorafgaand aan het gesprek een kopie van de gegevens.

Op alle basisscholen worden kinderen gevolgd in de ontwikkeling. Doordat ook in de leeftijd van 0-4 jaar het ontwikkelingsverloop van kinderen in beeld wordt gebracht kan de leerkracht van de basisschool zien of kinderen groeien in de ontwikkeling of dat ontwikkeling juist stagneert. Tevens vindt er op deze manier een goede afstemming in de geboden en de te bieden ondersteuning plaats waardoor het kind zo nodig een nog beter

op het kind afgestemd ondersteuningstraject aangeboden kan krijgen. Dit noemen we een doorgaande ontwikkelingslijn.

Om deze doorgaande ontwikkelingslijn te waarborgen worden in de overdracht van kinderen die naar de basisschool gaan gegevens uit de observatielijsten verwerkt. Ouders mogen de overdracht inzien voordat deze naar de basisschool gestuurd wordt. Het overdrachtsformulier wordt enkel naar de basisschool gestuurd voorzien van een handtekening van de ouders.

Doelgroepkinderen worden warm overgedragen naar de basisschool. Dit betekent dat de pedagogisch medewerkers op de basisschool langs gaan om de overdracht mondeling toe te lichten. Hierbij kunnen medewerkers vertellen welke methode en manieren van aanpak er ingezet zijn en welk effect dit heeft gehad om zo de zorg voor het kind nog beter met de basisschool af te stemmen.

3.3 Deelnemen aan de samenleving

Deelnemen aan de samenleving

Klik Kinderopvang wil, net als ouders en samenwerkingspartners, kinderen de vele aspecten van een positieve leefgemeenschap meegeven. We leven in een moderne, vaak hectische, prestatiegerichte samenleving. Een kind leert al snel dat zijn eigen welbevinden sterk afhankelijk kan zijn van de vriendschapsrelaties met andere kinderen en volwassenen om hem heen. Naar elkaar leren luisteren en aandacht hebben voor de ander is een vertrekpunt om kinderen en volwassenen bij elkaar te brengen. Je ontmoet elkaar thuis, bij Klik Kinderopvang en wanneer je er op uit gaat.

Positieve bijdrage leveren aan de omgeving

Kinderen zijn nieuwsgierig en ontdekken in de kleinste hoekjes, de kleinste spinnetjes. Deze ontdekkingsdrang bij kinderen wil Klik Kinderopvang vast houden door de natuurlijke leefomgeving een belangrijke plaats te bieden in het dagelijks aanbod. Voor de ontwikkeling en de gezondheid van kinderen staat het onomstotelijk vast dat buiten zijn en buiten spelen een must is. Het contact met de natuur is voor heel wat kinderen niet meer vanzelfsprekend. Door van jongs af aan de waarde van de natuur te kennen, zal een kind ook gemakkelijker leren een positieve bijdrage te leveren aan de omgeving.

Deze kernwaarden hebben alles te maken met 'een plek om samen te leven'. Kinderopvang is een sociaal gebeuren en voor kinderen een prima basis om aan hun *sociale competenties* te werken.

De sociale ontwikkeling van kinderen is een belangrijk onderdeel van het groeien naar volwassen zijn. Daar helpen wij kinderen graag bij. Ieder mens komt in contact met anderen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich prettig voelen in deze contacten en leren omgaan met diverse situaties, hoe moeilijk dit soms ook is. Kenmerkend voor kinderen is dat zij in toenemende mate zelfstandig deelnemen aan hun omgeving.

Binnen Klik Kinderopvang leren we kinderen deel te zijn van een groep. We leren ze samen delen/spelen/ervaren/werken/ruzie maken, opkomen voor zichzelf, aangeven wat prettig is en wat niet. We leren ze kiezen, zelfredzaam te zijn, om te gaan met belonen en corrigeren.

In de volgende paragrafen leest u hoe het bovenstaande op deze locatie is ingevuld en vormgegeven.

3.3.1 Feestdagen

Er worden regelmatig feesten gevierd op het kinderdagverblijf. Samen feest vieren schept een band en geeft een gezellige sfeer.

We proberen steeds een andere invulling te geven aan jaarlijks terugkerende feestdagen zoals Sinterklaas, Kerstmis en Carnaval. Van de verjaardag van het kind en het afscheidsfeest wordt een bijzondere dag gemaakt. Elk kind krijgt een instrumentje en op feeststoel in een kring gezeten wordt de jarige toegezongen. De jarige deelt de eigen meegebrachte traktatie uit. Voor kinderen met een allergie wordt er door de pedagogisch medewerkers iets anders aangeboden. Het is belangrijk voor de sociale ontwikkeling van het kind dat er speciale aandacht wordt geschonken aan deze feestelijkheden. Ouders krijgen de mogelijkheid om bij deze feestelijke gebeurtenis aanwezig te zijn, al dient de ouder zich wel te realiseren dat de aanhankelijke peuter soms meer gelegenheid krijgt te genieten zonder de ouder in de buurt. Het feestritueel heeft een steeds terugkerend patroon en is daarom voor ieder kind een vertrouwd gebeuren.

3.3.2 Samen zijn, samen spelen

Doordat kinderen met elkaar in een groep opgroeien is er veel aandacht voor samen dingen doen; samen feestvieren, samen eten en drinken, samen spelen, samen opruimen etc. In de groep wordt zoveel mogelijk ruimte gelaten voor en rekening gehouden met ieder kind, zonder dat de andere kinderen daardoor in de verdrukking komen.

Kinderen leren dan ook al vroeg, in zekere mate spelenderwijs, rekening te houden met elkaar. We zien, door de regelmatige omgang met elkaar, dat er relaties tussen kinderen ontstaan, waar ze veel plezier en houvast aan beleven.

Uitgangspunten bij het opstellen van bepaalde groepsregels zijn: sociaal samenzijn, bescherming van het kind, elkaar helpen, elkaar geen pijn doen, elkaar troosten, rekening houden met elkaar.

Dit doen we door leren deel te zijn van een groep:

- samen delen
- samen spelen
- samen ervaren
- samen werken
- opkomen voor jezelf
- aangeven wat prettig is en wat niet
- leren ruzie maken
- leren kiezen
- leren zelfredzaam te zijn
- belonen en corrigeren

3.3.3 Culturele verschillen en identiteit

Kinderen komen uit verschillende gezinnen. Hierdoor hebben ze thuis andere gewoontes, taal, waarden en normen aangeleerd. Hier is respect voor. Alle kinderen zijn welkom. Dit zie je aan de ruimte, vieringen en bejegening van kinderen en ouders. Ook is er aandacht voor;

- de rol van taalverschillen;
- het verschil in waarden en normen;
- het gesprek open te houden tussen ouders en pedagogisch medewerker.

3.3.4 Natuurlijk: buitenspelen

Blaadjes die ritselen in de wind, gras dat kriebelt onder je voeten of zand dat tussen je vingers doorglijdt. Ook de pedagogisch medewerkers zien hoe dit kinderen stimuleert te kijken, voelen en proeven, tijdens het buitenspelen met de groep. Als het weer het maar even toelaat, gaan de kinderen van de kinderopvang lekker buiten spelen. Omdat het

gezond is, goed voor de ontwikkeling van de grove motoriek en sociale vaardigheden, maar ook omdat buiten spelen de zintuigen op een andere manier stimuleert dan binnen. Je ziet dat kinderen voortdurend indrukken opdoen om te leren en te ontwikkelen.

Spelen is ontdekken. Daarom is onze buitenruimte op natuurlijke wijze ingericht. Met elementen als zand, gras, heuvels, houten palen en keien. Deze uitdagende omgeving prikkelt de kinderen om op ontdekkingstocht te gaan en hun fantasie te gebruiken. Keien functioneren als zitplek of transformeren tot meteoriet in een spannend fantasiespel, aan de houten palen kun je prima een touw binden om touwtje te springen; noem maar op. Kinderen bedenken zelf allerlei gebruiksmogelijkheden voor deze materialen! We willen kinderen graag kennis laten maken met de rijkdom van de natuur. Respect krijgen voor alle natuur om hen heen.

3.4 Verantwoordelijkheid aanleren, voor jezelf en voor de ander

Verantwoordelijkheid aanleren, voor jezelf en voor de ander

Ontwikkelen van verantwoordelijkheidsgevoel vindt Klik belangrijk. Vanuit een veilige leefomgeving, met stimulerend aanbod, maken kinderen steeds vaker en meer keuzes. Ze leren om op te komen voor zichzelf en krijgen daarin stap voor stap de mogelijkheid om verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor de andere kinderen binnen de groep te ontdekken. Zo leren kinderen vanzelf aan hoe ze een verantwoordelijke rol kunnen innemen binnen de samenleving.

Deze kernwaarden hebben alles te maken met 'een plek waar kinderen in contact komen met anderen'. Kinderopvang is een sociaal gebeuren en voor kinderen een prima basis om aan hun *sociale competenties* te werken (zie ook vorige paragraaf). In de omgang met kinderen binnen de kinderopvang zijn we voortdurend bezig met het overbrengen van de competenties die te maken hebben met *waarden en normen*. Met waarden bedoelen we dingen die we in de omgang met de kinderen belangrijk vinden. De norm is de gedragsregel die uit die waarde voortkomt.

Bij Klik nemen we deze kernwaarde serieus. We besteden aandacht aan 'voorbeeldgedrag', 'groepsregels', 'het oplossen van conflicten' en aan 'culturele verschillen en identiteit'.

In de volgende paragrafen leest u hoe het bovenstaande op deze locatie is ingevuld en vormgegeven.

3.4.1 Respect

Bij Klik Kinderopvang kunnen kinderen zichzelf zijn. In onze kindercentra leren kinderen onder professionele begeleiding spelenderwijs zichzelf en de wereld om hen heen te ontdekken. Samenspelen met andere kinderen en volwassenen maakt hen spelenderwijs vertrouwd met de spelregels van samenleven. Wij benaderen het kind met respect.

Respect voor:

- zijn behoeften op het gebied van verzorging, aandacht en genegenheid
- zijn ontwikkelingsdrang
- zijn wil om te leren en te ontdekken
- zijn mogelijkheden te leren verkennen om eigen verantwoordelijkheid te dragen en zelfredzaam te worden
- zijn wens om zich prettig en veilig bij ons te voelen

Kortom, aandacht voor ieder kind als individu, met zijn eigen karakter en wil, met de leuke eigenaardigheden en bijzonderheden. Kinderen komen het best tot ontwikkeling als ze zich veilig en op hun gemak voelen. Onze pedagogisch medewerkers zorgen voor het welbevinden van kinderen en begeleiden hen bij het spelend leren en ontdekken van de wereld. Ze hebben daar letterlijk en figuurlijk de ruimte voor nodig.

3.4.2 Voorbeeldgedrag

Wij vinden respect, betrokkenheid en begrip voor elkaar, belangrijke waarden. Voorbeeld zien doet volgen. Daarom is het belangrijk dat we ons als volwassenen ervan bewust zijn wat we doen, wat we zeggen en hoe we ons gedragen in bijzijn van het kind. Er zijn altijd meerdere pedagogisch medewerkers die deel uitmaken van een team. Dit betekent dat er altijd een sociale controle is tussen de pedagogisch medewerkers onderling. Kinderen zijn gevoelig en pakken verbale en non-verbale communicatie snel op. We leren het kind met respect om te gaan met materialen van hen zelf en dat van een ander.

Voorbeeld:

- *niet gooien met blokken of auto's, want dan gaan ze stuk en je kunt een ander verwonden;*
- *een pop is niet om mee te voetballen;*
- *een bouwwerk van een ander kind stukmaken is niet grappig*
- *boeken zijn om te lezen en niet om de blz. uit te scheuren etc.*

3.4.3 Grenzen

We stellen grenzen in initiatieven van het kind wanneer:

- een activiteit gevaarlijk is voor het kind
- het een activiteit is waarbij meer hulp van een pedagogisch medewerker nodig is dan er op dat moment geboden kan worden
- het kind zichzelf niet onder controle heeft
- de activiteit van het kind de bezigheden van een ander kind onmogelijk maakt

Duidelijkheid is van groot belang. Om het ongewenste gedrag te stoppen, is het belangrijk om op één lijn te zitten en consequent te handelen. Gedrag van een kind kan storend of gevaarlijk zijn voor de ander of voor het kind zelf. Het kan zijn dat het ene kind iets wel aankan terwijl dit niet voor een ander kind geldt. Elk kind is anders, dit is ook afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind. We respecteren de wil van het kind, maar dit betekent niet dat we er (direct) gehoor aan geven. Wanneer we gedrag of een activiteit moeten stoppen doen we dat zoveel mogelijk door de situatie uit te leggen.

3.4.4 Belonen en corrigeren

Het is voor een kind belangrijk om te weten wat de grenzen zijn. Door het vriendelijk, duidelijk en consequent optreden van de pedagogisch medewerker leert het kind wat wel en niet kan.

De pedagogisch medewerkers benaderen het kind op een positieve manier en prijzen het gewenste gedrag. We spreken liever van corrigeren dan van straffen. Corrigeren kan op verschillende manieren gebeuren. Een methode die succes heeft is het afleiden van het kind. Het kind wordt een aantal keren gewaarschuwd, persoonlijk en rustig toegesproken. De pedagogisch medewerker keurt gedrag af wanneer het belang van andere kinderen in het gedrang komt. Daarbij wordt het *gedrag* van het kind afgekeurd, niet het kind!

Pedagogisch medewerkers zijn terughoudend bij het ingrijpen in een conflict tussen groepsgenootjes zolang kinderen elkaar geen pijn doen of er onveilige situaties (kunnen) ontstaan. Heel vaak lost een conflict tussen kinderen zich juist snel op omdat er geen volwassene bij betrokken is. Lukt het de kinderen niet om de ruzie te beslechten, dan zal de pedagogisch medewerker een handje helpen. Dit kan door afspraken te maken met het kind als het bijvoorbeeld een krachtmeting betreft rond het gebruik van een stuk speelgoed: "eerst mag hij/zij op de skelter en dan mag jij".

De pedagogisch medewerker houdt rekening met de karaktersverschillen van de kinderen. Een minder weerbaar kind zal aangemoedigd worden en een nadrukkelijk aanwezig kind wordt afgeremd. Zo zal ook eerst het kind wat verdriet heeft getroost worden, voordat we het voorval met de betrokken kinderen bespreken.

Soms helpen waarschuwingen niet, blijft een kind ongevoelig voor opmerkingen of afspraken met de pedagogisch medewerker en gaat hij door met het ongewenste gedrag. Om het kind tot bezinning te brengen wordt gebruik gemaakt van een bekend middel; even alleen een activiteit aan tafel doen. Gedurende enkele minuten zal het kind op en stoel plaats moeten nemen welke iets is weggeschoven van de andere kinderen. Het kind wordt hierdoor even buiten het groepsgebeuren geplaatst en tot rust gebracht. Over het algemeen is dit een goede methode voor het kind om snel tot zichzelf te komen en weer over te gaan tot de orde van de dag.

3.4.5 Oplossen van conflicten

In een groep met kinderen spelen regelmatig kleine botsingen of conflicten. Echte ruzies tussen kinderen zijn zeldzaam. Botsingen zijn leermomenten. Kinderen leren sociale vaardigheden om hun mening duidelijk te maken, de ander te begrijpen en oplossingen te zoeken. Zo leren ze belangrijke sociale en morele regels.

Dit doen we o.a. door:

- niet direct te reageren; alleen in de gaten houden of ze het zelf oplossen
- herinneren aan de regels om elkaar

- geen pijn te doen
- de pedagogisch medewerker bemiddeld tussen de kinderen.

4 Tot slot, items voor het komende jaar

Dit pedagogisch werkplan is geen statisch geheel maar een proces dat continu in beweging is. Nieuwe pedagogische ontwikkelingen in de kinderopvang worden door ons gevolgd en met het team besproken. De daaruit voortvloeiende ideeën en samenwerkingsverbanden kunnen in de praktijk worden uitgetoetst. Als blijkt dat nieuwe pedagogische werkwijzen passen binnen onze algemene visie en in de praktijk getoetst zijn, kunnen zij in een volgende versie van dit werkplan opgenomen worden.

Vaak besteden we aandacht aan specifieke pedagogische jaarthema's, speciale (vakantie)activiteiten en evaluaties.

Items die we het komende jaar nader willen bekijken en aanscherpen zijn:

- Peuterwerk en kindertijd ....VVE aanbod voor kinderen van 2-4 jaar
- Samenwerking met de basisschool De Driehoek
- Opstellen van een gemeenschappelijke visie en pedagogische benadering met onderwijs
- Voorbereiding verhuizing vanuit deze tijdelijke huisvesting naar de nieuwbouw in de wijk De Gelderakkers in de loop van het jaar 2015
- VVE thema's doortrekken bij 0-2 jarige groepen.